

11 Бурцев, В.В. Факторы финансовой безопасности России [Текст] / В.В. Бурцев // Менеджмент в России и за рубежом. — 2001. — №1. — С. 55 — 69

12 Дмитренко, Е. Фінансова безпека держави потребує нормативно-правового регулювання [Текст] / Е. Дмитренко // Віче. — 2003. — №10. — С. 53-55

13 Горячева, К.С. Механізм управління фінансовою безпекою підприємства: Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.01 [Текст] / К.С. Горячева. — К.: НАУ, 2009. — 17с.

14 Мікуліна, М.О. Фінансова безпека розвитку сільськогосподарських формувань: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08 [Текст] / Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки» УААН / М.О. Мікуліна. — К., 2008. — 19 с.

15 Бланк, И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия [Текст] / И.А. Бланк. — К.: Ника-Центр, Эльга, 2004. — 784 с.

16 Папехин, Р.С. Факторы финансовой устойчивости и безопасности предприятия : Автореф. дис. канд. эконом. наук. : 08.00.10 [Текст] / Р.С. Папехин. — Волгоград, 2007. — 21 с.

17 Кім, Ю. Г. Проблеми забезпечення фінансової безпеки підприємства [Текст] / Ю.Г. Кім // Менеджмент : зб. наук. праць. — К. : Міжгалузевий ін-т управління. — 2008. — № 10. — С. 62–76.

18 Вечканов, Г.С. Экономическая безопасность. Учебник для вузов. [Текст] / Г.С. Вечканов — СПб: Питер, 2007. — 384с.

Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Боровик Ю.Т.

УДК 336.76 (477)

АНАЛІЗ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО РОЗВИТКУ

*Калініченко Л.Л., д.е.н., доцент,
Глазкова А.С., студентка (УкрДАЗТ)*

У статті досліджений та проаналізований стан ринку цінних паперів України, виявлені проблеми функціонування та дослідження перспектив розвитку державного ринку цінних паперів.

Ключові слова: фондовий ринок, цінні папери, ринок цінних паперів, фінансові ресурси.

АНАЛИЗ ФОНДОВОГО РЫНКА УКРАИНЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ ЕГО РАЗВИТИЯ

*Калиниченко Л.Л., д.э.н., доцент,
Глазкова А.С., студентка (УкрГАЗТ)*

В статье исследовано и проанализировано состояние рынка ценных бумаг в Украине, выявлены проблемы функционирования и исследованы перспективы развития государственного рынка ценных бумаг.

Ключевые слова: фондовый рынок, ценные бумаги, рынок ценных бумаг, финансовые ресурсы.

STOCK MARKET ANALYSIS OF UKRAINE AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT

*Kalinichenko L.L.,
Glazkova A.S.*

In the article investigational and analyzed market of equities condition in Ukraine, the problems of functioning are exposed and the prospects of state market of count papers development are investigational.

Key words: fund market, securities, market of equities, financial resources.

Постановка проблеми. Як показує світовий досвід, ефективне функціонування ринку цінних паперів неможливе без регулюючої та контролюючої діяльності державних органів. В умовах становлення ринку цінних паперів функціонування подібних структур має велике значення.

На світовому ринку існує дві основні моделі організації ринку цінних паперів. Одна з них передбачає перевагу на ринку комерційних банків (Німеччина, Японія, Франція). Інша передбачає

активну роль як банківських установ так і небанківських фінансово-кредитних інститутів (США, Великобританія). У тих країнах, де на ринку переважає обмежена кількість комерційних банків, їх діяльність контролюється національним банком та іншими державними агенціями, спостерігається більш жорстке державне регулювання [1]. Підвищення ефективності функціонування ринку цінних паперів в Україні набуває все більш практичного значення.

Аналіз останніх публікацій. Виходячи з статистичних даних ДКЦБФР, наведених нижче, можна зробити висновки щодо динаміки розвитку Українського ринку цінних паперів. Фондовий ринок України розвивається досить бурхливо. Наприклад у період з 2003 по 2008 роки обсяг зареєстрованих випусків цінних паперів збільшився більше ніж у 5 разів, а у період з 2008 по 2011 роки – майже вдвічі. Протягом 2000-2005 років спостерігається тенденція щодо стабілізації обсягів випуску цінних паперів. В 2005 року загальний обсяг випусків цінних паперів становив 62 млрд. грн., в 2007 році – 133,25 млрд. грн., а в 2011-му – вже 178 млрд. грн. Розвиток ринку у 2000-2007 роках стимулювався, з одного боку, стабільним розвитком економіки країни, зростанням обсягів ВВП, промислового виробництва, з другого — сприятливими зовнішніми факторами: зростанням попиту на світових ринках на продукцію основних українських експортерів, зростанням цін на продукцію металургії, а також усіх фондових індексів.

Перелічені фактори призвели до чергового припливу спекулятивних іноземних капіталів: за підсумками 2007 року індекс ПФТС зріс на 135,4% — найвищий показник у Європі і другий у світі. 2008 рік завершив черговий етап розвитку ринку цінних паперів України, що розпочався у 2005 році і впродовж якого вітчизняний ринок привернув увагу широкого кола іноземних та вітчизняних інвесторів. Підвищення інвестиційної привабливості країни та активне входження зовнішнього капіталу на український ринок максимально позитивно позначились на його біржовому сегменті, який протягом останніх чотирьох років збільшився більше ніж в 5 разів та досяг свого піку в 2008 році.

Наприкінці 2008 року макроекономічні процеси в країні характеризувались певною нестабільністю, на що відповідно відреагував і національний фондовий ринок. Фондовий ринок України зазнав погіршення показників ліквідності, що пов'язано з внутрішніми ризиками та впливом ситуації на світовому фінансовому ринку. Зокрема, за підсумками 2008 року спостерігалась втрата позицій основних українських індексів фондового ринку, значне зниження біржового курсу акцій "блакитних фішок". Починаючи з вересня у зв'язку із ціновою нестабільністю неодноразово призупинялися торги на фондовій біржі ПФТС [2-7].

Акції є одним з ключових інструментів торгівлі на фондовому ринку України. Як інструмент, за об'ємами торгівлі вони ділять першість з векселями, облігаціями підприємств та ОВДП. У 2009 році Комісією зареєстровано 741 випуск акцій на суму 101,07 млрд.грн.. Порівняно з 2008 роком обсяг зареєстрованих випусків акцій у 2009 році збільшився на 54,93 млрд.грн. або 119%. На обсяги випуску акцій активно впливає банківський сектор, який нарощує власний капітал. Наприклад у 2009 році обсяг випуску акцій комерційними банками становив 60,76 млрд.грн., або 60,1% від загального об'єму.

У період 2006 - 2008 років емітентами продовжувалось залучення коштів шляхом запозичень через боргові цінні папери. Наприклад, у 2007 році Комісією зареєстровано 991 випуск облігацій підприємств на суму 44,48 млрд.грн. Обсяг зареєстрованих облігацій підприємств збільшився на 22,41 млрд. грн. порівняно з даними за 2006 рік, однак у подальшому об'єми емісії облігацій значно зменшилися аж до 2011 року, коли було емітовано облігацій на суму 35,7 млрд. грн.. [2-7].

Отже, згідно вище сказаного можна зробити висновки, що 2008 рік виявився складним і не передбачуваним для ринку цінних паперів: стрімкий ріст у попередній період змінився неочікуваним зтяжним спадом.

Результати 2008 року перевершили найпесимістичніші прогнози аналітиків та експертів з різних країн. Ключові фондові індикатори світу впали на 32-49%, російські індекси ММВБ та РТС провалилися на 67 та 73% відповідно. Український лідер ПФТС з лідерів росту 2007-го перетворився на лідера падіння 2008-го і з результатом —74,33% завершив цей рік на рівні 301,42 пункту.

У 2009 році головними стримуючими чинниками для інвестиційної активності на фондовому ринку залишилися як внутрішні, так і зовнішні фактори, зокрема спостерігався вплив загальносвітової фінансової кризи що призвело до значного спаду об'ємів емісії облігацій.

Динаміка показників економічного розвитку України в 2010 році, зокрема, і ринку цінних паперів свідчить про закріплення позитивних тенденцій на світовому та вітчизняному ринках. Про це свідчить низка позитивних змін, що сформуvalи надійну основу для подальшого зміцнення ринку цінних паперів, серед яких – уповільнення споживчої інфляції та зростання ВВП.

Стабільність в державі та позитивна динаміка економічних індикаторів знайшли своє відображення і в показниках фондового ринку: у 2010 році обсяг торгів на фондовому ринку досяг рекордного значення 1537,79 млрд.грн. і перевищив обсяг ВВП на 443,18 млрд. грн., що на 44,1% більше, ніж у 2009 році.

Висока активність на біржовому ринку у 2010 році призвела до збільшення у 2,5 рази обсягу організованого фондового ринку, частка якого склала 10,74% усіх операцій з цінними паперами в країні. За результатами торгів на організаторах торгівлі обсяг біржових контрактів з цінними паперами протягом 2010 року становив 131,29 млрд. грн. (2009 рік – 36,01 млрд.грн.)

Капіталізація компаній українського фондового ринку збільшилась у порівнянні з 2009 роком на 58,75% і на кінець року становила 171,76 млрд. грн..

Протягом 2011 року порівняно з 2010 роком обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаціями торгівлі збільшився майже у 2 рази – з

131,29 млрд. грн. у 2010 році до 235,84 млрд. грн. у 2011 році.

Найбільший обсяг торгів за фінансовими інструментами на організаторах торгівлі протягом періоду зафіксовано з:

— державними облігаціями України – 99,13 млрд. грн. або 42,03% від загального обсягу виконаних біржових контрактів (договорів) на організаторах торгівлі;

— акціями на суму 79,43 млрд. грн. (або 33,68%).

Сьогодні в нашій країні функціонує близько 32 тис. акціонерних товариств: 11 тис. відкритих та 21 тис. закритих. За минулий рік кількість АТ скоротилася на 1 360.

За станом на березень 2012 р. ДКЦПФР було видано 1 654 ліцензій професійним учасникам фондового ринку на провадження професійної діяльності, в тому числі: 719 ліцензій на провадження діяльності з торгівлі цінними паперами; 385 – на провадження депозитарної діяльності зберігачів цінних паперів; 175 – на провадження діяльності з ведення реєстру власників іменних цінних паперів; 361 – на провадження діяльності з управління активами інституційних інвесторів; 10 – на провадження діяльності з організації торгівлі на ринку цінних паперів; дві – на провадження розрахунково-клірингової діяльності й ще дві ліцензії на провадження депозитарної діяльності депозитарію цінних паперів. Кількість учасників на 1,5% менша, ніж на початок 2012 року, і на 4,5% менша, ніж у березні 2011 року. Обсяги торгів на ринку цінних паперів поступово зростають. Наприклад, у 2009 році вперше в історії фондового ринку України було зафіксоване перевищення річних обсягів торгів над об'ємом ВВП країни, у 2010 році обсяг торгів перевищив ВВП у 1,5 рази [2-7].

Цінні папери випускаються різними суб'єктами. В загальному виді виділяються три основні групи їхніх емітентів: держава, приватний сектор, іноземні суб'єкти. Відповідно усі цінні папери можуть бути умовно віднесені до державних, приватних чи міжнародних. У складі кожної з основних груп емітентів проглядаються окремі підгрупи. Наприклад, державні цінні папери можуть випускатися центральним урядом, органами влади на місцях, окремо відносно незалежними державними установами (поштою, залізничною службою та ін.), а також організаціями, що користуються державною підтримкою. Серед цінних паперів, що випускаються приватним сектором, виділяються цінні папери промислових фірм, комерційних банків, інвестиційних фондів та ін. Міжнародні цінні папери діляться як за валютами, в яких обчислюється їхня вартість, так і з видами емітентів [8-10].

Зважаючи на тривалість періодів, на які залучаються тимчасово вільні грошові кошти, у складі ринку цінних паперів виділяють грошовий ринок і ринок капіталу. На грошовому ринку можна залучити

тимчасово вільні кошти на невеликий період (до одного року). На ринку капіталу грошові ресурси залучаються на тривалі терміни (понад одного року) [11]. У свою чергу, на ринку капіталу обертаються в обігу середньострокові і довгострокові цінні папери. Класифікація цінних паперів по тривалості періодів, на які залучаються тимчасово вільні грошові кошти, відноситься головним чином до боргових інструментів, бо цінні папери, які виражають відносини співвласності, як правило, випускаються на невизначено довгий час.

Проблема полягає в підвищенні ефективності функціонування механізму ринкової економіки як інструменту мобілізації фінансових ресурсів та заощаджень населення, оптимального перерозподілу засобів, підвищення активності людини як реального власника.

Мета статті полягає у дослідженні та аналізі ринку цінних паперів України, виявленні проблем функціонування та дослідженні перспективи розвитку державного ринку цінних паперів.

Основний матеріал. Фондові цінності можуть випускатися для первинного розміщення на ринку, бути в обігу на ньому (продаватися й купуватися), погашатися (тобто вилучатися з обігу з виплатою власникам певної компенсації), виступати в якості об'єкту застави і страхування, бути предметом укладання термінових контрактів і є об'єктами інших операцій. Суб'єкти, які приймають участь в означених операціях з цінними паперами, є учасниками ринку цінних паперів.

Зважаючи на різнобічність операцій із фондовими цінностями і багатогранність функцій, які виконуються різними учасниками ринку цінних паперів, можна класифікувати їх по наступним ознакам: по характеру економічної поведінки, по рівню професійності і видам діяльності з цінними паперами, по відношенню до громадянства конкретної країни [12-14].

Зважаючи на характер економічної поведінки різних учасників ринку цінних паперів, їх можна поділити на державу, населення і комерційні організації (інституціональних учасників). У свою чергу, комерційні організації діляться на не фінансові та фінансові. До останніх відносяться: комерційні банки, інвестиційні банки, страхові компанії, інвестиційні фонди, пенсійні фонди тощо.

З урахуванням того, чи являється діяльність з цінними паперами основною для того чи іншого суб'єкта, виділяють професійних та непрофесійних учасників ринку цінних паперів. Професійні учасники ринку цінних паперів, як правило, мають дозвіл (ліцензію) від органів державного регулювання на здійснення деякого виду діяльності з цінними паперами.

Існують чотири основних виду діяльності, що здійснюють учасники фондового ринку: посередницька діяльність по випуску і первісному розміщенню цінних паперів, посередницька

(брокерська) діяльність по купівлі-продажу цінних паперів, комерційна (дилерська) та інші похідні види діяльності.

Посередницька (інвестиційна банківська) діяльність з випуску цінних паперів пов'язана із прийняттям та виконанням замовлень емітентів на первинне розміщення цінних паперів.

Комерційна (дилерська) діяльність з цінними паперами являє собою здійснення угод з купівлі й продажу цінних паперів від свого імені та за свій рахунок із зобов'язаннями продавця укладати угоди, за оголошеними цінами покупки та продажу.

До комісійної (брокерської) діяльності з цінними паперами відноситься здійснення за комісійну винагороду угод з купівлі і продажу цінних паперів від своєї імені за рахунок іншої особи за його дорученням, а також діяльність з юридичного оформлення угод на покупку і продаж цінних паперів між членами фондових бірж і визначенню офіційного біржового курсу цінних паперів.

Розвиток ринку цінних паперів є індикатором лібералізації економіки та успішного проведення ринкових реформ, створює важливий компонент сучасного механізму економічного регулювання, надає економіці певної гнучкості й мобільності, забезпечуючи можливість швидкого переливу ресурсів із одних галузей в інші та здійснення структурної перебудови виробництва [15,16].

Не можна залишити поза увагою розвиток ринку похідних цінних паперів. Одним із механізмів фондового ринку, за допомогою якого можливе вирішення проблем, які постають перед фінансовою системою, є розвиток сегмента, пов'язаного з обігом похідних цінних паперів, так званих деривативів. Розвиток похідних фінансових інструментів, передусім має забезпечити більшу стабільність фондового ринку, його передбачуваність, а отже більшу прогнозованість. Ринок похідних цінних паперів протягом останніх років проявляє негативні тенденції.

В Україні процес реєстрації похідних цінних паперів почався тільки у 2000 р. Відтоді ДКЦПФР зареєстровано випуски опціонів, здійснені 19-ма емітентами, обсяги яких незначні порівняно з обсягами ринків похідних цінних паперів розвинених країн. Світовий ринок похідних фінансових інструментів розвивається досить швидкими темпами. Першими деривативами стали ф'ючерси й форварди, згодом з'явилися опціони, а на початку 1980-х – свопи – валютні, а пізніше відсоткові.

Український фінансовий ринок представлений недостатньою ефективністю діяльності інститутів спільного інвестування, однак на нашу думку це тимчасове явище, оскільки ІСІ за останні декілька років розвиваються досить стрімко, і, скоріше за все, тенденція до розвитку збережеться і в майбутньому. Інститут спільного інвестування (ІСІ) – корпоративний інвестиційний фонд, який здійснює операції з фінансовими активами в інтересах третіх

осіб за власний рахунок чи за рахунок цих осіб, а у випадках, передбачених законодавством, також за рахунок залучених від інших осіб фінансових активів з метою отримання прибутку або збереження реальної вартості фінансових активів.

Проблемою українського ринку цінних паперів є невеликі терміни обігу боргових інструментів. Так, термін обігу корпоративних облігацій на період до оферти становить 6-12 місяців, державних облігацій – два-три роки, а термін обігу єврооблігацій – три-п'ять років. Як вважає багато науковців, доцільним було б використання зарубіжного досвіду щодо впровадження такого виду цінних паперів, як "золота акція".

Досвід розвинених країн свідчить про те, що "золоті акції" – досить поширене явище. Використовується цей вид цінних паперів передусім для підвищення ефективності економіки у процесі приватизації. "Золота акція" дає уряду право зберігати за собою одну акцію, яка не голосує, що дає змогу заборонити подальший продаж основного капіталу або реорганізацію підприємства.

Маючи "золоту акцію", держава завжди буде готова втручатися в галузь, яка працює неефективно, але при цьому має стратегічне значення для країни.

Існування кількох фондових бірж в Україні, кожна з яких діє автономно і проводить угоди з цінними паперами за власними правилами, розмежовує біржовий простір на окремі сегменти. Економічно необґрунтоване створення нових бірж лише посилює негативні процеси на організованому ринку і веде до стагнації біржової торгівлі. Стійкий, що стабільно функціонує, біржовий ринок цінних паперів є одним із чинників, що визначають інвестиційний клімат в Україні, сприяють залученню й перерозподілу інвестиційного капіталу у найбільш перспективні сфери економіки.

Висновки. Для покращення стану фондового ринку України та підтримання його фінансової безпеки потрібно підвищити роль держави на фондовому ринку. Одним з основних елементів державного регулювання ринку цінних паперів є контроль за діяльністю емітентів, професійних учасників ринку, фондових бірж та самоврядних організацій, спрямованих на виявлення і своєчасне попередження порушення законодавства на ринку цінних паперів.

Держава повинна створити довготермінову концепцію щодо розвитку ринку цінних паперів, знайти шляхи поєднання ресурсів держави і приватного сектору з метою його формування, а також впорядкувати низку нормативно-правових актів. Так, створення єдиної біржової фондової системи та централізованого клірингового депозитарію на сучасному етапі розвитку вітчизняного ринку цінних паперів може стати потужним чинником підвищення його ефективності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1 Про банки і банківську діяльність: закон України від 07.12.2000 № 2121-111 // [Електрон. ресурс]. - Режим доступу: [http:// zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14)

2 Річний звіт Національної Комісії з цінних паперів та фондового ринку за 2002 рік: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua/activities/annual>

3 Річний звіт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку за 2004 рік: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua/activities/annual>

4 Річний звіт Національної Комісії з цінних паперів та фондового ринку за 2006 рік: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua/activities/annual>

5 Річний звіт Національної Комісії з цінних паперів та фондового ринку за 2005 рік: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua/activities/annual>

6 Річний звіт Національної Комісії з цінних паперів та фондового ринку за 2003 рік: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua/activities/annual>

7 Річний звіт Національної Комісії з цінних паперів та фондового ринку за 2007 рік: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua/activities/annual>

8 Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: закон України від 30.10.1996 № 448/96-ВР // [Електрон. ресурс]. - Режим доступу: [http:// zakon2.rada.gov.ua/laws/show/448/96-вр](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/448/96-вр)

9 Про підприємства в Україні: закон України від 27.03.1991р № 887-і XII // [Електрон. ресурс]. - Режим доступу: [http:// zakon2.rada.gov.ua/laws/show/887-12](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/887-12)

10 Про господарські товариства: закон України від 19.09.1991 № 1576-р XII // [Електрон. ресурс]. - Режим доступу: [http:// zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1576-12](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1576-12)

11 Про цінні папери і фондову біржу: закон України від 18.06.1991 № 1201-XII // [Електрон. ресурс]. - Режим доступу: [http:// zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1201-12](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1201-12)

12 Миркин Я.М. Ценные бумаги и фондовый рынок [Текст] / Я.М. Миркин; М, Перспектива, 1995 - 488с.

13 Мозговий О.М. Фондовый рынок: навч. посібник [Текст] / О.М. Мозговий; К.: КНЕУ, 1999. - 316 с.

14 Борщ Л. М. Инвестування: теорія і практика / [Текст] Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. / Л. М. Борщ, С. В. Герасимова. - К.: Знання, 2007.- 685с.

15 Калина А.В. Учебное пособие. 2-е изд. Рынок ценных бумаг (теория и практик) [Текст] / А.В. Калина, В.В. Корнев; К.: МАУП, 1999. - 296с.

16 Ільченко-Сюйва Л. Ринок фінансових послуг в Україні: проблеми і перспективи розвитку [Текст] / Л. Ільченко-Сюйва; Вісник ХНАДУ. — 2007. - № 12.-С. 35.

*Рецензент д.е.н., професор УкрДАЗТ Кірдіна О.Г.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Якименко Н.В.*

УДК 351.314

ДЕМОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

*Колмакова О.М., к.е.н, доцент,
Смачило В.В., к.е.н, доцент, (ХНУБА)*

Визначено важливість стану соціально-демографічної сфери для забезпечення національної безпеки України. Проаналізовано соціально-демографічну ситуацію в Україні на даному етапі розвитку.

Ключові слова: національна безпека, демографічна безпека, соціально-демографічна сфера.

ДЕМОГРАФИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ УКРАИНЫ

*Колмакова Е.Н., к.э.н., доцент,
Смачило В.В., к.э.н., доцент, (ХНУСА)*

Обосновано важность состояния социально-демографической сферы для обеспечения национальной безопасности Украины. Проанализировано социально-демографическую ситуацию в Украине на данном этапе.

Ключевые слова: национальная безопасность, демографическая безопасность, социально-демографическая сфера.

DEMOGRAPHIC ASPECTS OF NATIONAL SAFETY UKRAINE

*Kolmakova E.N.,
Smachilo V.V.*

Justified by the importance of the state of socio-demographic areas for national security of Ukraine. Analyzed the socio-demographic situation in Ukraine at this stage.

Keywords: national security, population security, socio-demographic area.